

Inhoudelijk verslag tentoonstelling Roofkunst

tentoonstelling
ROOFKUNST

voor
tijdens
na **WO II**

12 mei t/m 27 aug *Bergkerk Deventer*

 GRAVIN VAN BYLANDT
STICHTING

 Bank Giro Loterij

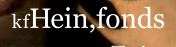
 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

 vfonds
vrede

 M
mondriaan
fonds

 PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

 ZABAWAS

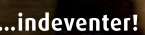
 kfHein, fonds

 FONDS 21

 bouwfonds
cultuurfonds

 gemeente
Deventer

 TBorch

 ...indeventer!

 Westelinge van Breesem

 verijssel

Inhoud

Inleiding	3
Tentoonstelling	4
Extra informatielagen in de tentoonstelling	9
Bezoekers	11
Vrijwilligers	13
PR: Free publicity	15
PR en Marketing: campagne	18
Educatie	22
Randprogrammering	23
Samenwerking	24
Evaluatie	26
Tot Slot	27
Bijlagen	28

Inleiding

Van 12 mei tot en met 27 augustus 2017 was onze tentoonstelling *Roofkunst voor, tijdens en na WO II* te zien in de Bergkerk te Deventer. De expositie ging over de roof van kunstvoorwerpen van Joodse burgers in de Tweede Wereldoorlog en de moeizame naoorlogse teruggave van deze kunstwerken aan de eigenaren en hun erven. Het is de eerste keer dat dit onderwerp in Nederland zo uitgebreid en compleet in een tentoonstelling aan de orde is gekomen.

Hoe kwamen we tot dit project? Acht jaar geleden ontstond bij ons, twee Deventer kunsthistorici, het idee dat het grote publiek kennis moest kunnen maken met de verborgen kunstschaten uit de depots van het Rijk. Hiervoor leek Deventer bij uitstek geschikt: een door het massatoerisme nog onontdekte monumentenstad, die toptentoonstellingen goed kan gebruiken.

Er bleek een enorme collectie aan topstukken in de staatsdepots te hangen, en de Rijksdienst was hard op zoek naar kansen om de zichtbaarheid van haar collectie te vergroten.

Het bracht ons op de gedachte te gaan praten met het toenmalige Hoofd Kunstcollecties van de Rijksdienst om te zien wat er mogelijk was. De Rijksdienst stond, tot onze vreugde, open voor ons niet-museale initiatief, dacht constructief mee en was bovendien bereid om werken uit te lenen. Bij het gezamenlijk rondlopen in de depots zagen we de meest intrigerende werken van uitzonderlijke kwaliteit die erom leken te roepen om getoond te worden.

Bij het ter plekke onderzoeken van mogelijke tentoonstellingsonderwerpen botsten we op een aantal oude meesters met een speciaal Nederlands Kunstbezit-label, werken die na de oorlog uit Nazi-Duitsland waren teruggekomen. Schilderijen, wachtend op hun rechtmatige eigenaar. In samenspraak hebben we er toen voor gekozen om delen uit deze Collectie Nederlands Kunstbezit te tonen. Zo zouden we het fascinerende en vaak schrijnende verhaal achter deze, voor het grote publiek grotendeels onbekende, werken kunnen vertellen.

Kort daarop vroegen wij Rudi Ekkart en Eelke Muller om de samenstellers te worden van de tentoonstelling *Roofkunst, voor, tijdens en na WO II* en de bijbehorende publicatie te schrijven. De auteurs hebben het verhaal in al zijn nuances en complexiteit helder en levendig weten neer te zetten.

De tentoonstelling bevat naast werken uit de depots van het rijk ook stukken die al een vaste plaats gekregen hebben in Nederlandse musea. Er worden ook stukken geëxposeerd die in een eerder of later stadium aan de oorspronkelijke eigenaren of hun erven zijn teruggegeven.

Voor de eerste keer werd in deze tentoonstelling het hele verhaal verteld: over de vooroorlogse bloei van de kunsthandel, waar joodse kunsthandelaars een belangrijke rol speelden, over de bezetters die werk kochten, joodse handelaren dwongen tot verkoop, kunsthandels overdroegen aan Duitse bedrijfsleiders en privéverzamelaars hun collecties afhandig maakten. En over het naoorlogse teruggavebeleid, dat in de jaren na de oorlog kil, bureaucratisch en soms onverschillig was. Pas in de late jaren negentig werd het teruggavebeleid radicaal anders dankzij de aanbevelingen van Commissie Ekkart en de richtlijnen van de internationale conferentie over restitutie in Washington. Belangrijke recente teruggaven als die aan de erven Goudstikker en Gutmann waren het resultaat.

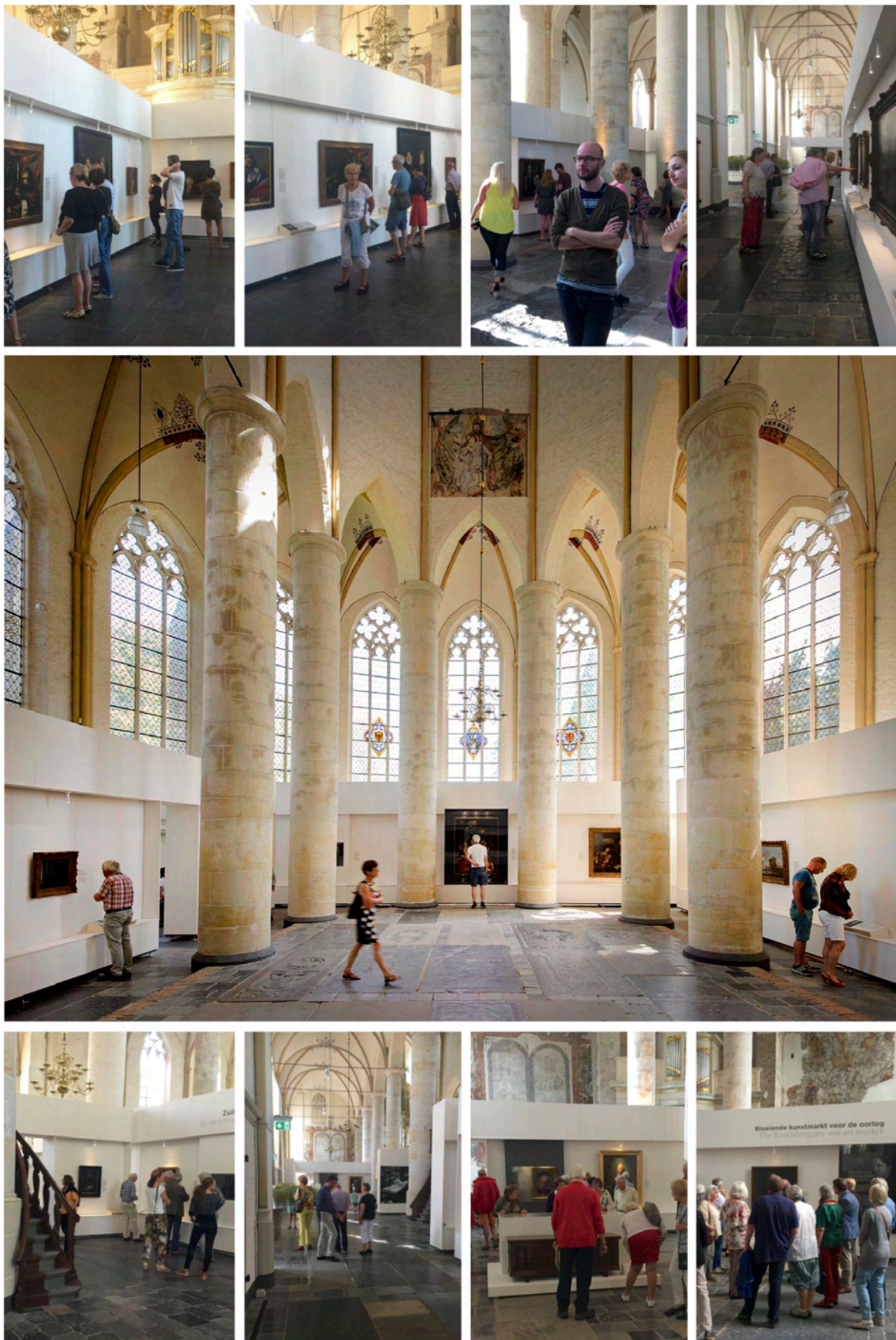
Wij hebben als klein initiatief zonder overheidssteun een grote inspanning geleverd om deze ambitieuze expositie neer te zetten, en het was ons zeker niet gelukt zonder de steun van uw fonds. Onze grote dank daarvoor.

Tentoonstelling

De opbouw van de tentoonstelling was chronologisch. De werken die we toonden, uit de Rijkscollectie en de Nederlandse musea, vertelden allemaal een specifiek verhaal, als getuigen van de geschiedenis. Sommige werken illustreerden bijvoorbeeld de beroving van Joodse kunsthandels, andere de moeizame teruggave na de oorlog.

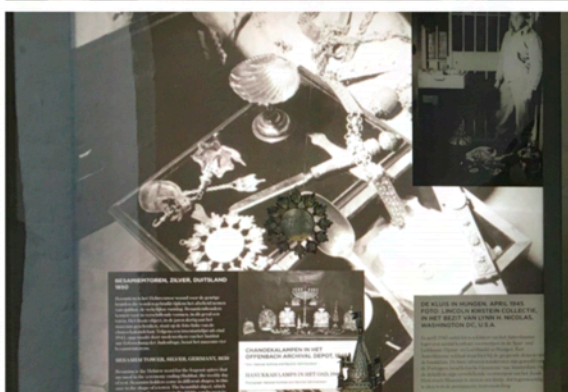
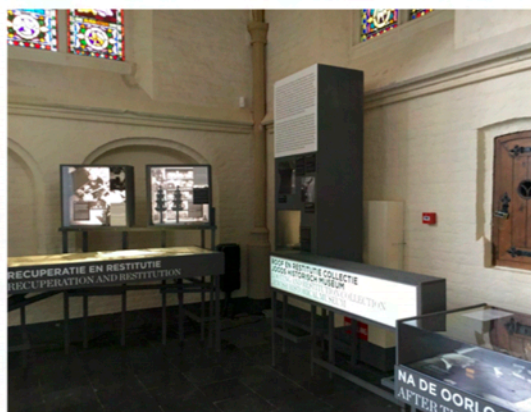
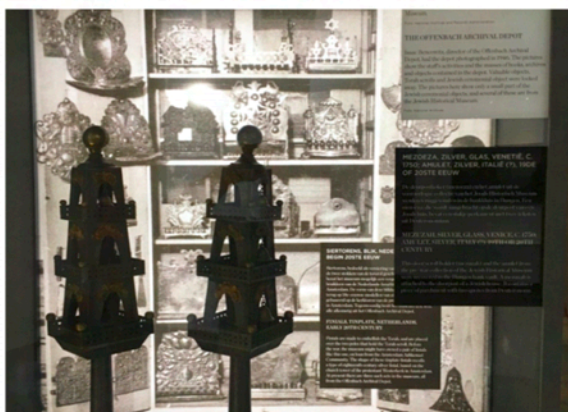
Fotografie Mike Bink/ Ontwerp tentoonstelling SKVL

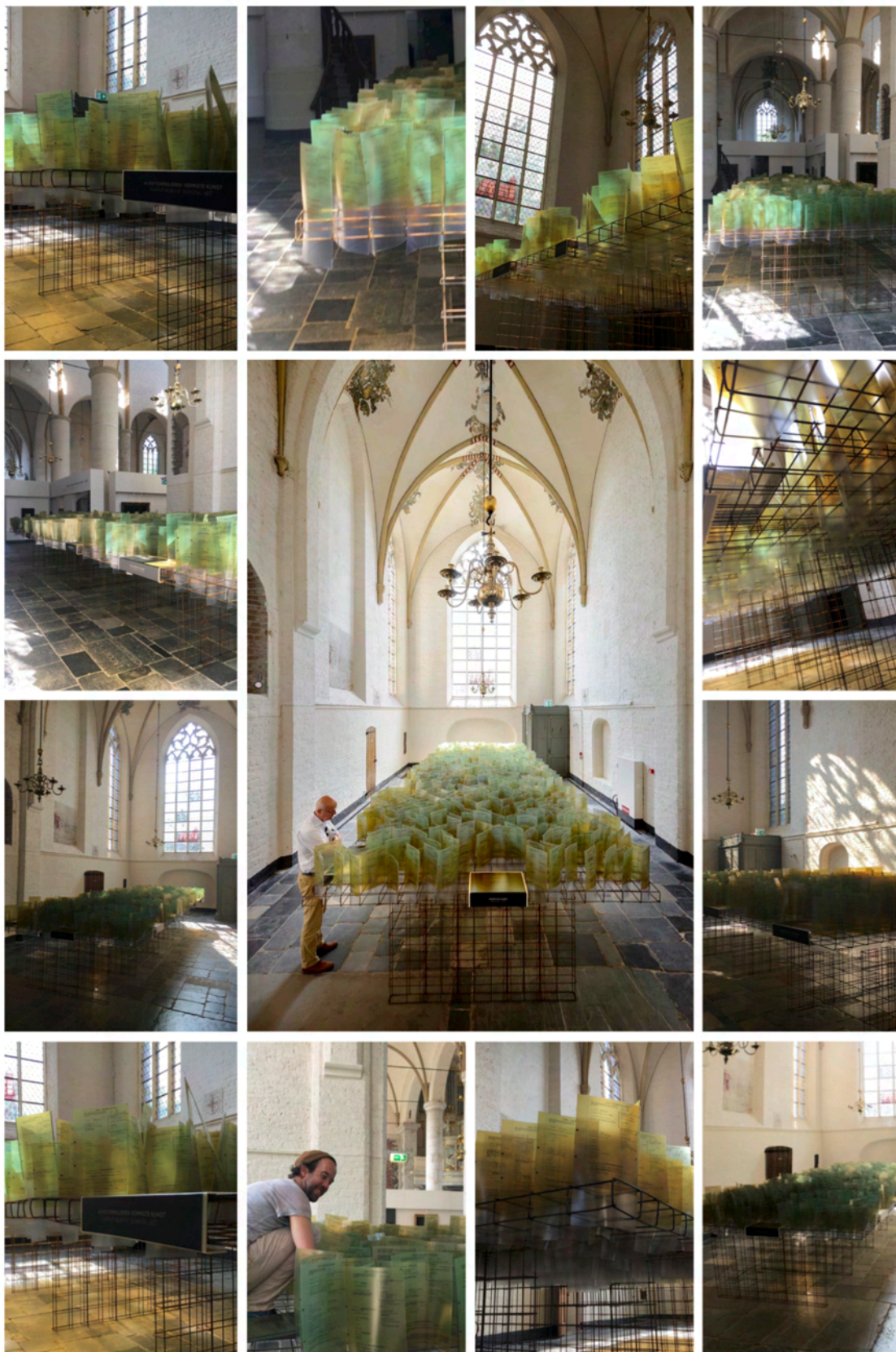
Overzicht tentoonstelling

Om het tijdsbeeld te scheppen en ter verheldering gebruikten we veel documentaire foto's en films

Installatie Joods Historisch Museum: naast de lopende tentoonstelling was er een installatie over de enige museale collectie in Nederland die door de Nazi's werd geroofd, gecreëerd in samenwerking met het Joods Historisch Museum.

Deze installatie toonde de enorme veelheid aangifteformulieren. Met 1500 unieke formulieren in een beton ijzeren raamwerk was de installatie een "pars pro toto". Na de oorlog zijn in werkelijkheid zeker 14000 aangiftes van roof gedaan, en ook dat is een fractie van het geroofde werk.

Extra informatielagen in de tentoonstelling

Naast het lopende verhaal van de expositie, de diverse films en de installaties, waren er nog extra “informatielagen” in de tentoonstelling:

Introductiefilm

Bij binnenkomst was het mogelijk een introductiefilm te bekijken over het ontstaan van de tentoonstelling van concept tot realisatie, met bezoeken aan het depot en het restauratieatelier van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en een interview met diverse betrokkenen.

Publicatie

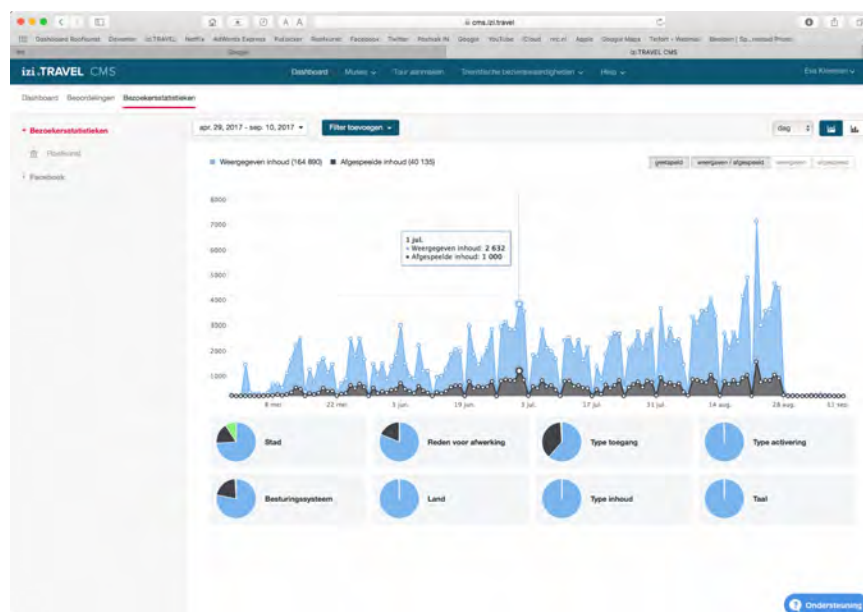
De publicatie *Roof en restitutie* kwam uit in het kader van de tentoonstelling en kwam tot stand met steun van het Ministerie van OCW en enkele kleine fondsen. Het boek volgde het verhaal van de tentoonstelling vrij precies. Het boek werd erg gewaardeerd.

Audiotour

Om ook een kunsthistorische laag aan te brengen in dit historische verhaal hebben we de audiotour *Roofkunst* geproduceerd. Men kon deze gratis audiotour meenemen, of uploaden op de eigen smartphone. Deze tour werd erg veel ingezien en beluisterd. De aanbieder van het platform izitravel gaf aan dat we met deze tour in de internationale top 5 van ons platform IZITRAVEL stonden.

Leestafel

Na het bekijken van de expositie en de installaties was er een leestafel met diverse krantenartikelen en een gratis tentoonstellingskrant om mee te nemen. Ook lag de publicatie hier ter inzage.

Gebruikers van de audiotour: Audiotour 160.000 maal ingezien en 41.000 maal beluisterd

10

Bezoekers

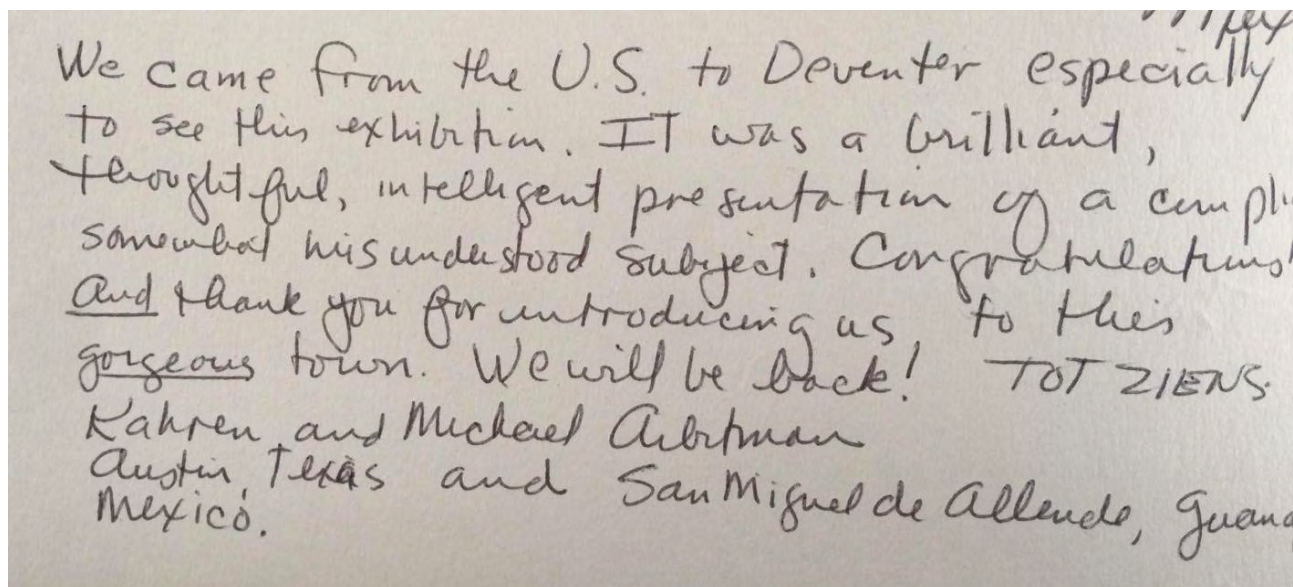
Het onderwerp van deze expositie bleek, zoals verwacht, een breed nationaal publiek aan te spreken. Het publiek was het typische museumpubliek, met andere woorden: over het algemeen wat ouder. Families konden ook goed bij ons terecht. In de schoolvakantie konden kinderen t/m 12 jaar gratis naar binnen en kregen ze een gratis speurtocht met mooie prijzen.

Het publiek kwam vanuit heel Nederland, en ook vanuit het buitenland, zoals o.a. blijkt uit ons gastenboek

Daarnaast bleek *Roofkunst* een buitengewoon goed thema voor het voortgezet onderwijs. Wij hebben een speciaal lesprogramma ontwikkeld voor het middelbaar onderwijs, in samenwerking met het Etty Hillesum Lyceum/ het Vlier. Dit was een volledige semestermodule. De school overweegt nu de module in het curriculum te houden.

Opvallend veel (families van) oorlogsslachtoffers hebben de tentoonstelling bezocht en contact met ons opgenomen. Daarbij waren de erven Goudstikker en 15 personen van de familie Katz, die nu een roofkunstclaim heeft lopen.

Wij zijn erg blij met de 18.400 bezoekers die we hebben mogen ontvangen en de 41.000 geïnteresseerden die de audiotour online hebben beluisterd. Online, via onze website en via social media hebben wij in totaal ca. 50.000 mensen per maand bereikt.

We came from the U.S. to Deventer especially to see this exhibition. IT was a brilliant, thoughtful, intelligent presentation of a complex somewhat misunderstood subject. Congratulations! And thank you for introducing us to this gorgeous town. We will be back! TOT ZIENS.
Kahren and Michael Arbitman
Austin Texas and San Miguel de Allende, Guanajuato Mexico.

Veel enthousiaste reacties van buitenlandse bezoekers in ons gastenboek

Mees, Lotte en Pepijn tonen trots hun prijzen na het kraken van de puzzeltocht

Puzzeltocht

Tijdens de looptijd hebben we een puzzeltocht geschreven voor jonge bezoekers tot ca. 12 jaar, hetgeen zeer werd gewaardeerd. Kinderen moesten dieren in de schilderijen opzoeken, en zo komen tot een oplossing van de puzzel, waar kleine prijzen voor werden uitgedeeld

Vrijwilligers

Heel bijzonder was dat we een flinke groep vrijwilligers hebben weten te interesseren om een bijdrage aan de tentoonstelling te leveren. Daarbij viel op dat het ging om veelal gepensioneerde, goed opgeleide mensen, die ook makkelijk in de omgang waren.

Wij hebben deze mensen een jaar van te voren benaderd, een uitvoerige presentatie gegeven van onze plannen voor de tentoonstelling, en uitgelegd welke rollen we beschikbaar zouden hebben voor vrijwilligers. Uiteindelijk hadden we:

- Een poule van 15 gastvrouwen en -heren, die ook inhoudelijk de tentoonstelling moesten kunnen toelichten
- zes goed opgeleide rondleiders
- een vrijwillige floormanager

De vrijwilligers werden getraind om bezoekers te ontvangen, op de faciliteiten te wijzen (filmzaal, routing, wc, garderobe etc.) en om inhoudelijk toelichting te kunnen geven. De rondleiders kregen training van de curator en alle vrijwilligers ontvingen ruim voor publicatie vast een pdf van het boek om zich te kunnen inlezen.

Onze insteek was om alle vrijwilligers deel van de organisatie te maken en te zorgen dat ze dit ook zou zouden beleven. Dat vertaalde zich in een zelfverkozen ambassadeurschap: ze namen vrienden en familie mee naar de expositie en maakten in hun netwerk bekend dat deze tentoonstelling zeer de moeite was.

Wij hebben de groep diverse presentaties en trainingen gegeven en op de laatste dag de tentoonstelling afgesloten met een gezellige bijeenkomst voor onze groep vrijwilligers. Veel vrijwilligers werkten ook bij het VVV en verwezen dagelijks vanuit de VVV winkel bezoekers naar onze tentoonstelling. Wij vonden het werken met deze vrijwilligers een grote verrijking en kregen op onze beurt zeer positieve feedback van de groep.

vrijwillige rondleidster in actie

PR: Free publicity

Free publicity vonden wij erg belangrijk en wij hebben er heel veel energie in gestoken, hetgeen heel effectief was. Wij realiseerden ons dat de media het thema Roofkunst interessant zouden vinden. Het is gebruikelijk de advertentiewaarde van PR te kwantificeren, en met een globale berekening komen we alleen al met kranten en tijdschriften op 500.000 euro, we rekenen radio en tv dan nog niet mee.

Internationale televisie: CBS Morning, NewsRAI 5, 3D Produzioni (Nexoproductions),

Internationale kranten: New York Times, International New York Times, Haaretz, Emsland Kurier (2x), Gaceta Holandesa

Internationale radio: BBC World service, BBC radio 4

Nationale televisie: RTL Live, Nieuwsuur, NPO 2 voor MAX, WNL Goedemorgen Nederland

Nationale Radio: NOS Radio 1 Journaal, Radio 1 De Ochtend met Ghislaine Plag, Radio 4 De ochtend van 4 met Niels Heithuis

Nationale kranten: Volkskrant (Michiel Kruijt), Telegraaf (Joris Polman), NRC (Daan van Lent), Trouw (Henny de Lange), AD (Sander Lindenburg), Nederlands Dagblad (Remco van Mulligen)

Tijdschriften: Kampioen, Kunstschrift, Tijdschrift van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Jij in Overijssel, Prins Bernhard Cultuurfonds Magazine,

Regionale televisie: Rtv Oost met een speciale documentaire serie, Road tot Roofkunst door Tom Meerbeek; Roofkunst, Besmeurde kunst voor Deventer, D-Day tentoonstelling 'Roofkunst', Inrichten Bergkerk Deventer tentoonstelling 'Roofkunst', Internationale mediabelangstelling voor expo Roofkunst, Roofkunst expo afgebroken, item in Zomer in Overijssel.

Regionale radio: Drtv-Vaandeldragers

Regionale kranten: Tubantia, Stentor (uitgebreide serie artikelen), Stedendriehoek, Deventer Post, en Deventer Centraal, De Heraut, In Deventer Zomer Magazine, VGG Magazine

Online media : nrc.nl, telegraaf.nl, trouw.nl, tvgids.nl, destentor.nl, drtv.nl, rtvoost.nl, historiek.nl, Holocaust Art Restitution Project, reisreporter.be, nieuws.nl, Reisblog Davides, kunstschrift.nl, jonet.nl, mondriaanfonds.nl, fonds21.nl, cultuurfonds.nl, museumactueel.nl.

Obstacles on the path to returning looted art

DEVENTER, THE NETHERLANDS

A new exhibition looks at Dutch efforts to restore works to rightful owners

BY NINA SIEGAL

The small boy, all in white, lies still, his tiny hands cupped together, his eyes serenely shut. A wooden torch lies across the bedsheets, its flame conspicuously snuffed out.

This striking painting, "Little Boy on His Deathbed," by the 17th-century Dutch master Bartholomeus van der Helst, was among more than 1,200 artworks seized by the Nazis from an Amsterdam gallery during World War II. Recovered by the Allies, the 1645 picture should have been returned to the family of Jacques Goudstikker, a well-known Dutch art dealer. Instead, it hung in a Dutch museum for a half-century until the family won a restitution battle.

The journey of van der Helst's work is emblematic of a period in Dutch history when a cold cynicism toward Holocaust survivors meant that thousands of masterly works were rescued from the Nazis only to end up as Dutch national property.

"It was a lack of compassion," said Rudi Ekkart, an art historian the government hired in 1997 to track looted art and help find the rightful owners.

The lapses of that period, and earnest Dutch efforts to address them, are the subjects of the exhibition "Looted Art — Before, During and After WWII," which opened this month at the medieval Bergkerk cathedral here.

Six years in the making, the show features 75 works, including the portrait of the boy, and explores the uneven history of art looted by the Nazis from the Netherlands. Once ridiculed for its obtuse efforts at recovery, the Netherlands

and Austria, to revisit their own policies and to improve the restitution process.

"When you consider the Netherlands in relation to the other European countries, it took an early lead, and they're still doing a much better job than some other countries," said Christopher A. Marinello, the chief executive of Art Recovery International, an Italian company that specializes in stolen and looted art. "But the efforts seem to have tailed off, as of late."

The new exhibition focuses on a broader arc of Dutch restitution, stretching back to the war. It was conceived by Eva Kleeman, a curator based here, who, with her husband, Daad Ledebor, an urban development consultant, established a foundation to mount exhibitions in the historic Bergkerk. They were looking through government storage areas to find art worth displaying and said they kept coming across impressive paintings with so-called NK numbers on them. They were all from the NK Collection, a trove of some 3,400 looted works that have yet to be returned for a variety of reasons.

"We asked if we could borrow a work of art, and they said, well, it could be complicated, there could be a claim on it," Ms. Kleeman said. "We were intrigued by that."

After the war, the Allies returned some 8,000 to 9,000 works of art to the Netherlands that had been found in Germany. Those represented less than half of the works reported missing by the surviving Jewish claimants.

By 1951, when the Dutch government announced that the restitution process had been completed and had stopped accepting claims, only about 500 to 1,000 artworks had been returned to their rightful owners.

In their later research, Mr. Ekkart and the organization he led, the Origins Unknown Agency, found that the Netherlands had auctioned off some 2,500 looted works. Others had been folded into national museum collections. Jewish

claimants were sometimes blocked from retrieving their art by tactics like charging them exorbitant "storage fees" for the time it had been held.

"I was shocked by the bureaucracy and the formalizing of so many things, and I'm myself a member of the after-war generation, born in 1947, and I was educated in a rather anti-German atmosphere," said Mr. Ekkart, who

continues to lead Dutch restitution efforts and curated the current exhibition with Eske Muller.

Mr. Ekkart's committee recommended how to improve the system, and in 2002, a new Restitutions Committee was empaneled. One of the larger restitutions since was the 2006 return of 202 works from the Goudstikker collection to his heir in Connecticut, Marel von Saher.

But last year, the restitutions panel rejected all seven claims it received.

Heekelen Verrin Stuart, a panel member, said that she did not think the "balance of interests" policy had led to any bias against claimants. Last year, she said, was not representative. The claims simply were not that strong. "In all the cases of 2006, we couldn't establish ownership," she said.

In October, the Dutch culture minister, Jet Bussemaker, sent a letter to Parliament, saying that she had asked an outside consulting firm to assess the activities involved in the nation's restitution process, and that it had concluded "that the Dutch refund policy is successful, but there are 'overlaps, blank spots and imbalances' in the implementation."

She outlined some planned changes, including term limits for members of the Restitutions Committee and the establishment of a World War II Expertise Center, a centralized contact point for information and research that will open this autumn, as part of the NIOD Institute for War, Holocaust and Genocide Studies in Amsterdam. (Ms. Bussemaker declined to comment for this article.)

The organizers of the exhibition say their mission was not to ignite controversy about recent restitutions policy, but to call attention to the failures of the past.

"The policy is O.K., but it's really much too late, and we can't undo what we did wrong," Mr. Ledebor said. "Seventy to 75 years after the war, we're really incapable of fixing it."

A work by Werner van den Valckert featured in the exhibition "Looted Art — Before, During and After WWII," at the Bergkerk cathedral in Deventer, the Netherlands.

Artikel in de New York Times: ruim 1/2 pagina

Rtv Oost interviewt de erven Goudstikker onder toezien oog van curator Rudi Ekkart

Overweldigende persaandacht: NRC, Volkskrant, Telegraaf, Trouw, Stentor, AD en Nederlands Dagblad, New York Times, Haaretz en Emsland Kurier.

PR en Marketing: campagne

Wij hebben geprobeerd zoveel mogelijk met online media te doen, niet in de laatste plaats om het beperkte mediabudget effectief toe te passen.

De *online* mediacampagne leverde het volgende bereik:

- Facebook pagina Roofkunst: 320 volgers
- Facebookcampagne 26.000 personen bereikt
- Twitter feed Ter Borch Stichting: 180 volgers
- Website Roofkunst: 20500 bezoekers
- Google Ad Grants 169.390 vertoningen en 4724 keer doorgeklikt
- Audiotour 160.000 maal ingezien en 41.000 maal beluisterd

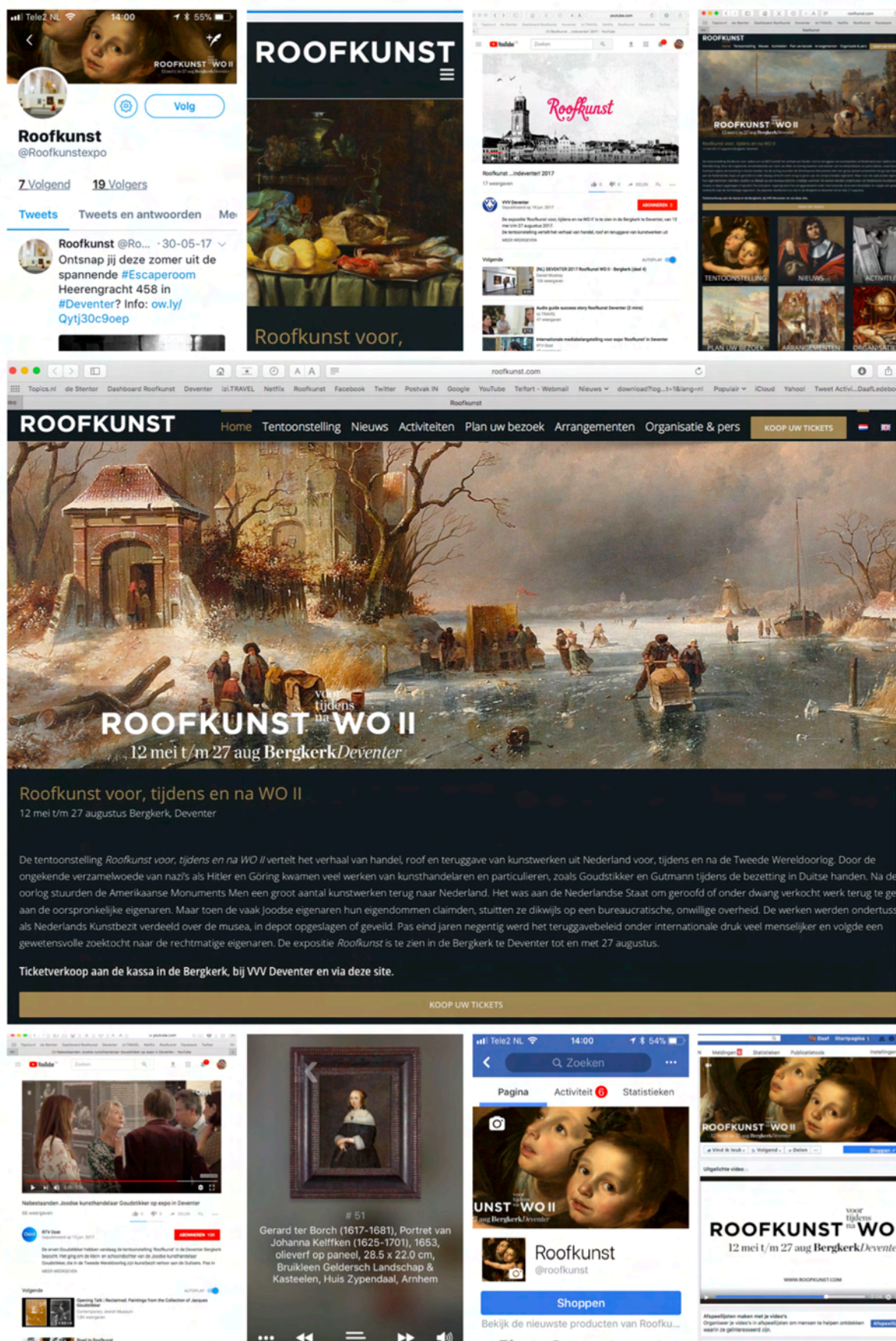
De *offline* mediacampagne was een mix van een postercampagne, flyerverspreiding, een Ster&Cultuurcampagne pre-roll bij NPO Uitzending gemist en een Ster&Cultuur campagne op televisie.

Wij hebben gekozen voor een zeer beperkt aantal advertenties in drukwerk. Effectief was de regionale bijlage bij de Stedendriehoek die wij ook in een doordruk van 10.000 stuks hebben afgenomen.

Wij hebben gekozen om een kunstacademiestudent van ArtEZ/AKI het reclamefilmpje te laten maken om een bijzondere "look and feel" te krijgen, een passende campagne met een rafelrandje.

Screenshot uit Film Roofkunst van Artez

Online campagne: website, Facebook, Twitter, online audiotour, Youtube, Ster&Cultuur

Off line campagne met posters, banners en stationsborden, digitale billboard, vlaggen, etc.

Sociale Media: reacties

Educatie

Met het Etty Hillesum Lyceum hebben we een speciale intensieve lesmodule van 12 uur opgezet waarbij de leerlingen diverse lezingen volgden, een bezoek brachten aan het Filmhuis (Woman in Gold), een debat hielden naar aanleiding van een fictieve restitutiecasus en een bezoek brachten aan de tentoonstelling.

Leerlingen HAVO4/VWO5 tijdens bezoek aan de tentoonstelling

Randprogrammering

We zijn verheugd over de vele samenwerkingsverbanden waardoor een mooie, verdiepende randprogrammering mogelijk was.

FILM

Filmhuis de Keizer organiseerde in het kader van de tentoonstelling een thema-filmprogramma. In totaal werden 4 films vertoond: *Woman in Gold*, *De Claim*, *Goudstikker*, *Erfenis op Drift* en *Die Grosze Parade*. Bij de films waren regisseurs en betrokkenen aanwezig. Wij waren aanwezig om de films inhoudelijk in te leiden en discussies te leiden.

LEZINGEN

Het Etty Hillesum Centrum organiseerde in het kader van de tentoonstelling zes lezingen. Het Etty Hillesum Centrum was als Joods cultureel centrum een prettige en thematisch logische locatie, en dichtbij de Bergkerk. De lezingen werden gegeven door o.a. Rudi Ekkart, Evelien Campfens, Arthur Brandt en Bas van Lier.

EXTRA EXPOSITIE

In Bewaring Gegeven werd als extra expositie geprogrammeerd in het Etty Hillesum Centrum. Deze uit Museum Kamp Westerbork overgenomen tentoonstelling toont de kleine schatten, in bewaring gegeven bij burens en kennissen: fotoboeken, servies, kleding.

STADSWANDELINGEN

Het VVV Deventer organiseerde verschillende thematische stadswandelingen over het Joodse leven in Deventer en de Tweede Wereldoorlog.

RONDLEIDINGEN

Enkele malen per week werd door onze vrijwillige rondleiders een gratis "aanhaak" rondleiding voor het publiek verzorgd. Daarnaast was er voor groepen ook de mogelijkheid via het VVV een eigen rondleider te boeken.

Samenwerking

Wij hebben met veel partijen samengewerkt en daardoor tijdens het project een mooi netwerk opgebouwd voor de toekomst. Wij zijn onze partners en begunstigers zeer dankbaar voor het in ons gestelde vertrouwen.

Advies/kennisoverdracht: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Museum Kamp Westerbork, Nationaal Archief,

Partners randprogrammering: Etty Hillesum Centrum, Filmhuis de Keizer,

Partner marketing: VVV Deventer

Partners educatie: Bureau Kunstcircuit (primair onderwijs) Etty Hillesum Lyceum (middelbaar onderwijs)

Bruikleengevers:

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Bonnefantenmuseum Maastricht, Brantsen van de Zyp Stichting Arnhem, Centraal Museum Utrecht, Dordrechts Museum, Fries Museum Leeuwarden, Fries Scheepvaartmuseum Sneek, Gorcums Museum Gorinchem, Joods Historisch Museum Amsterdam, Museum Prinsenhof Delft, Museum Catharijneconvent Utrecht, Museum Rotterdam, Mauritshuis Den Haag, Museum de Fundatie Heino/Zwolle, Museum Flehite Amersfoort, Museum de Waag Deventer, Museum Gouda, Paleis het Loo Apeldoorn, Stadsarchief Amsterdam en particuliere bruikleengevers

Fondsen, Sponsoren, Begunstigers

Bankgiroloterij, Bouwfonds Cultuurfonds, De Gijselaar-Hintzenfonds, Fonds 21, Fonds Cultuur en Economie, Gemeente Deventer, Goudappel Coffeng, Gravin van Bylandt Stichting, ...indeventer, K.F. Hein Fonds, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Mondriaan Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Provincie Overijssel, Stichting dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds, Stichting Wesselings-van Breemen, Stichting Zabawas en vfonds

Art handlers en curator Mauritshuis tijdens afbouw in de Bergkerk

Evaluatie

Voor ons nieuwe initiatief was de organisatie van deze ambitieuze tentoonstelling een groot project met de nodige hobbels. Wij werkten met een klein team. Voordeel daarvan waren de korte lijnen, en het snelle schakelen.

De ruimte van de Bergkerk moest voor de tentoonstelling nog volledig geschikt gemaakt worden. De Gemeente Deventer heeft in het kader van de restauratie van de Bergkerk een klimaatinstallatie laten bouwen en de beveiliging van de kerk op orde gebracht. Ook is er een toiletgroep gebouwd.

Wij hebben hard gewerkt aan contacten met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de musea zodat we de benodigde bruiklenen konden krijgen. Wij zijn erg blij met het vertrouwen van onze bruikleengevers. Dit biedt grote mogelijkheden voor de toekomst.

De eerste werken komen binnen in de Bergkerk

Tot slot

Wij zijn heel blij met de toch zeer onverwachte golf aan publiciteit. Er werden grote artikelen gepubliceerd in NRC, Volkskrant, Telegraaf, AD, Trouw, Nederlands Dagblad, Noord-Hollands Dagblad, maar ook New York Times Haaretz en BBC, en de Duitse krant Emsland Kurier. Wij werden heel uitgebreid gevolgd door de regionale pers: Stedendriehoek, RTV Oost met een documentaireserie en de Stentor met een serie artikelen.

Voor ons waren de laaiend enthousiaste reacties van onze bezoekers ook heel belangrijk. Deze kwamen uit het hele land, en zelfs speciaal uit het buitenland.

We waren erg blij met de uitgebreide samenwerkingsverbanden met andere musea, archieven en instellingen.

Het succes is te danken aan de goede projectopzet, de kwaliteit van het team, de gedegen uitvoering, maar zeker ook aan de keuze van een zeer aansprekend thema dat al zeer sterk in de belangstelling stond bij pers en publiek.

Maatschappelijk effect

Er is dankzij de expositie een nieuwe actuele discussie ontstaan over het teruggavebeleid van de Nederlandse staat, aangezwengeld door de artikelen in o.a. New York Times, Haaretz en NRC.

Wij hebben veel bezoekers kunnen informeren over roofterkunst en restitutie, direct via de tentoonstelling, publicatie en de randprogrammering maar ook indirect door alle opiniestukken die er over zijn verschenen in de pers.

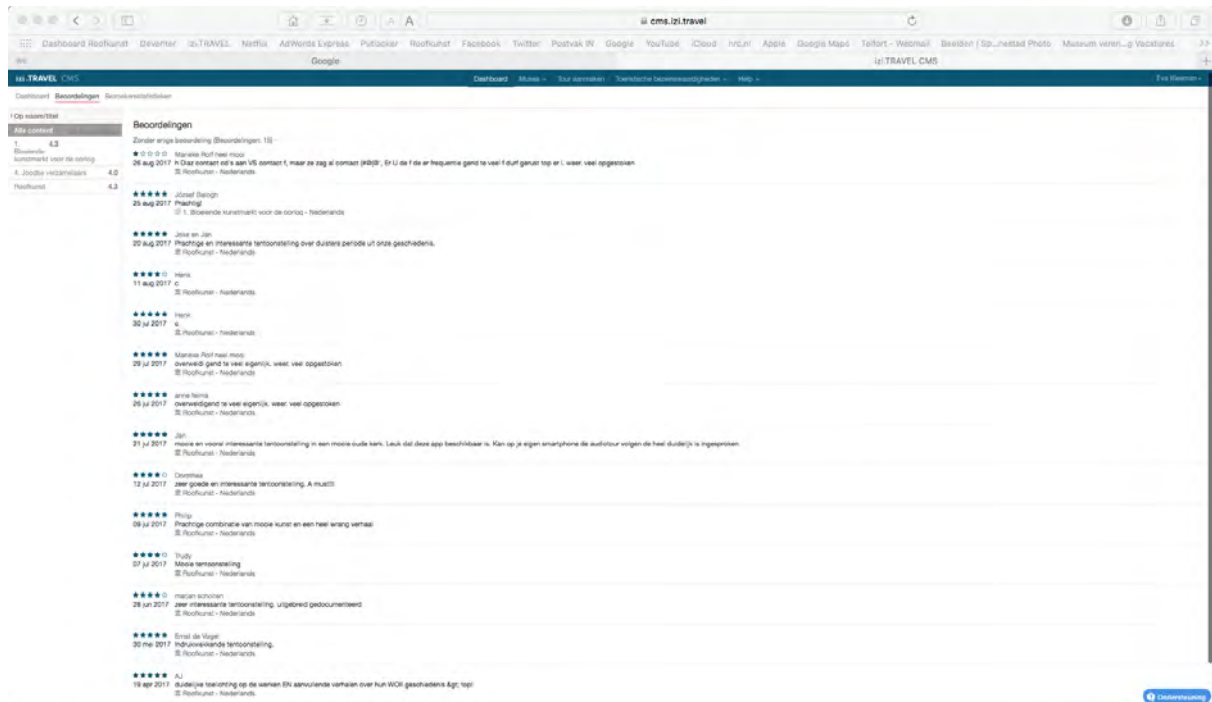
Leerpunten:

- We zullen opnieuw kiezen voor een aansprekend thema
- Wij zullen bij een volgend project het primair onderwijs in een andere periode plannen (niet mei en later maar eerder in het jaar). Alternatief is om de focus uitsluitend op het voortgezet onderwijs te leggen.
- We willen de marketinginzet volgende keer wat gelijkmatiger over de looptijd van het gehele project verdelen.
- Voor de audiotour gaan we de leenapparatuur voor het publiek upgraden om de mogelijkheden te vergroten.
- Bij een volgende opening zullen wij een ontvangstpunt voor fondsen, sponsors en begunstigers instellen.

Het genereren van de benodigde financiële middelen heeft veel inspanning gekost; wij zijn uw fonds dan ook zeer dankbaar voor uw bijdrage aan deze expositie. Zonder u was de expositie er niet gekomen.

Bijlagen

- Artikelen uit (digitale) lokale, regionale en/of landelijke media
- Enkele reacties van bezoekers aan / deelnemers van het project (gastenboek)

reacties van gebruikers audiotour

Eva Kleeman
Daaf Ledebor
info@terborchstichting.nl
Ter Borch Stichting
D.G. van der Keesselstraat 3
7412 ZM Deventer
0681139221